

ØKONOMISK ANALYSE POLTE 2019

Michael Groes Christiansen

SEGES Svineproduktion

STØTTET AF

Svineafgiftsfonden

Hovedkonklusion

LY-sopolte fra opformeringsbesætninger kostede cirka 1.800 kr./sopolt i 2019. Analyser på regnskaber opdelt efter størrelse og poltestrategi viste, at selve poltestrategien - indkøbte polte eller egne polte - ikke havde signifikant effekt på bundlinjen.

Sammendrag

Baseret på driftsgrenanalyser for søer med smågrise i 2019 var den gennemsnitlige poltepris fra opformeringsbesætninger cirka 1.800 kr./LY-sopolt. Jo flere polte, som købes årligt fra en opformering, jo billigere var de. Noget ligger sikkert i sparet logistik, men noget ligger nok også i en kvantumsrabat til de besætningsejere, som køber mange polte årligt.

Til at sammenligne økonomi ved forskellig poltestrategi blev regnskabstal fra Ø90-databasen baseret på Business Check for søer med smågrise brugt for 2019. Da mange økonomiske forhold kan være givet på forhånd, blev besætningerne grupperet efter størrelse i antal årssøer, poltestrategi og om de var hjemmeblandere af foder eller ej.

Korrigeret resultat pr. årssø blev brugt som målestok for bedriftens resultat. Med korrigeret resultat menes, at alle besætninger skulle forrente aktivmassen med 4 % i kalkulationsrente, hvorfor det økonomiske resultat blev tilpasset i overensstemmelse med denne rentesats og ikke besætningens egen.

Antal årssøer blev inddelt i klasser efter 1-249 årssøer, 250-499 årssøer, 500-999 årssøer og flere end 999 årssøer.

Poltestrategi blev inddelt i 100 % egne producerede polte holdt op imod indkøb og mikset poltestrategi. Miks-gruppen betegnes som en blandet strategi af indkøbte og egne polte, og var besætninger med 1-35 % indkøbte polte i forhold til antal årssøer.

Klassen af de allermindste sohold i forhold til gruppen 500-999 årssøer havde signifikant dårlige(re) resultat pr. årssø. Poltestrategier korrigeret for størrelse på sobesætningen gav ingen forskel i 2019.

At poltestrategi-resultaterne ikke er signifikant forskellige kan selvfølgelig skyldes, at datasættet er for lille til at vise det, eller også at der ikke er nogen forskel. Indkøbte eller 100 % egne producerede polte gav stort set samme bundlinjeeffekt, set i forhold til mikset strategi, som i mange henseender klarede sig dårligst. Der kan dog være andre forklaringer på, at denne klasse af besætninger klarede sig dårligt, men godt at de blev behandlet særskilt som klasse.

Nominal forskel mellem indkøb og egne sopolte er +0,43 flere smågrise/årsso ved indkøbte polte i forhold til 100 % egne producerede polte korrigeret for størrelses af soholdet. Forskellen var ikke signifikant, men pegede i den forventede retning. Indkøbte polte med LY-genetik burde producere lidt flere grise pr. årsso, end de besætninger som selv laver polte, da disse har en renrace-kerne eller zig-zag-strategi, som burde trække deres gennemsnit ned med hensyn til fravænnede grise pr. årsso.

De cirka 50 % af alle danske sobesætninger, som indkøber polte, kan glæde sig over, at der i denne 2019-analyse ikke kunne påvises forskel på bundlinjen, i forhold til de besætninger der laver egne polte. At konklusionerne er som de er omkring økonomi i poltestrategi i 2019 målt på bundlinjen, kan skyldes, at der er en god sund konkurrence på markedet med LY-sopolte i Danmark. Dette sikrer LY-sopolte til fornuftige priser. Hvis de bliver for høje, er der i Danmark også rigtigt gode muligheder for at lave polte selv, via adgang til top sæd fra avlerne, og et godt kernestyringsprogram.

Baggrund

Lidt over halvdelen af soholdet udskiftes årligt via cirka 2,26 kuld pr. årsso ganget med førstelægsprocenten i besætningen som i 2019 var 23,6 % på landsplan, svarende til cirka 53,3 % i årlig soudskiftning på landsplan i 2019. Cirka 95 % af alle løbne polte målt fra cirka 22 uger i alder bliver til en faring før eller siden, svarende til cirka 56 % i årligt gennemsnitlig poltebehov fra 22 uger i procent af årssøer. Selve polteudgiften er høj med cirka 1.000 kr./årsso i udgift ved indkøbte polte, men en del returneres igen, når polten slagtes som so ved afgang. Desværre er en stor del af udskiftningen grundet en død so.

Cirka halvdelen af danske sobesætninger indkøber deres polte, de resterende laver dem selv. En stor andel af disse sker via et kernestyringsprogram, som sikrer, at stamtavlen kendes og kan opdateres med nyeste viden fra avlssystemet via opdaterede index-beregninger. Dette system sikrer, at der ikke avles i blinde.

Ydermere har de besætninger, som laver sopolte selv, den fordel, at de i Danmark har lige så god adgang til sæd fra avlsbesætninger som opformeringsbesætningerne.

Der er ingen vejledende priser på indkøbte sopolte mere i Danmark. Derfor beregnes de ud fra regnskabsdata fra Ø90-databasen i 2019. Udover dette laves der en økonometrisk analyse på disse data, for at se om bundlinjeresultatet er påvirket af avlsstrategi, målt på om polte laves selv, indkøbes eller der er en mikset strategi.

Materialer og metoder

Polteprisen for indkøbte sopolte er interessant, også fordi den danner rammen for en referencepris på egne producerede polte, fratrukket en rabat ved at lave dem selv. Indkøbsprisen for sopolte undersøges derfor ud fra Ø90-databasens registreringer. I 2019 kostede opformeringspolte 1.600 og 2.000 kr./stk. i primo-ultimo i vejledende værdifastsættelse i regnskaberne, og egne producerede polte blev sat regnskabsmæssigt til værdier på 1.100 og 1600 kr./stk. primo-ultimo.

Formålet med notatet er opdelt i tre:

- Beregne/estimere den gennemsnitlige indkøbspris pr. indkøbt LY-sopolt i 2019
- Estimere om den økonomiske forskel i det korrigerede driftsresultat afhængig af poltestrategi, besætningsstørrelse og hjemmeblandet foder
- Estimere om der kan ses forskel i producerede grise pr. årssø ud fra de oplysninger, som der i datasættet er afhængig af besætningsstørrelse og poltestrategi.

Et driftsgrenudtræk for søer med smågrise (7910) fra Ø90-databasen i 2019 udgjorde datamaterialet. Besætningerne, som solgte sopolte, blev frasorteret fra datasættet.

Indkøbte sopolte har deres eget kontonummer i Ø90-databasen, og både pris og antal er overført i dataudtrækket. Derved kunne årets gennemsnitspris beregnes for indkøbte polte.

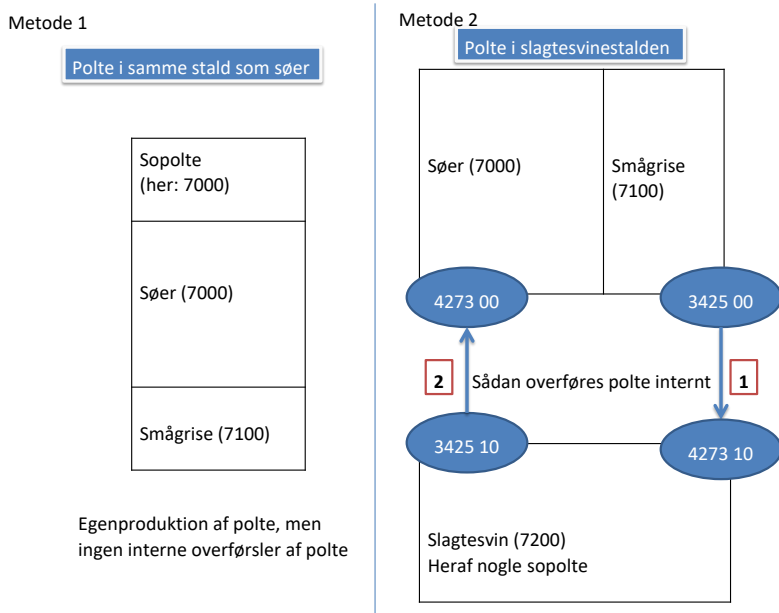
I driftsgrenanalyser ved egen polteproduktion er der to metoder, afhængig af hvordan bedriften er bygget op. Som udgangspunkt hører alle indtægter og omkostninger ved egenproduktion af polte til soholdet (produktionsgren 7000). Det er dog ikke altid muligt at adskille omkostninger til slagtesvin og polte. Derfor er der ved egenproduktion af polte to forskellige metoder.

Metode 1

Når omkostningerne konteres til egne polte sammen med omkostninger til soholdet, er der ikke behov for interne overførsler, da alle omkostninger ligger på produktionsgren 7000, hvor de hører til. Dette er illustreret til venstre i figur 1.

Metode 2

Anvendes når nogle af omkostningerne til egen polteproduktion også er konteret på driftsgrenen 7200 slagtegriseproduktion.

Figur 1. Intern omsætning af polte . Til venstre er der ingen overførselspris på egne polte, fordi de er med i omkostningen i 7910. Til Højre er de med over i slagtegrisestalden, og tilbageføres til en intern pris som forventes at være 500 kr./sopolt under prisen for en opformerings sopolt

Egen produktion af polte, men hvor der er omkostninger til dem i slagtegrisestalden vises i første overførsel i figur 1 til højre (metode 2). Egenproducerede polte anbefales overført til "almindelig" smågrisepris med priser, som bliver meldt ud i "Vejledende priser for intern omsætning". De føres nok af de driftsøkonomer tilbage til en pris, som er væsentligt højere end selve slagteværdien.

Der var 75 besætninger som 100 % egenproducerede polte. 52 % af disse besætninger havde egne polte til kostpriser efter metode 1, mens de resterende havde det efter metode 2.

En foranalyse viste, at metoderne måske har nogen betydning for resultatet pr. årssø. I gruppen "egne polte" blev bundlinjen forværret med 174 kr./årssø, hvis polten var lavet efter metode 2, men resultatet var ikke signifikant med en P-værdi på 0,64. Når der tilbageføres polte fra slagtegriseholdet, sker det til en intern pris, som reelt nok er for høj, fordi polte er overført til slagtegriseholdet som almindelige smågrise med almindelig smågrisepriser, men tages ud som polte, med en gevinst som er noget højere end for en almindelig slagtegris (cirka +300 kr./polt). Dette selv om der næsten ikke er en meromkostning ved polte i selve slagtegriseleddet. Meromkostningen er måske ca. 60-80 kr./slagtegris i form af mere areal og tilsyn end for en almindelig slagtegris.

Anslået bliver intern overførselspris cirka 230 kr./polt for høj ved metode 2, hvilket vil give en negativ påvirkning på resultatet i soholdet driftsgren på cirka $230 \cdot 0,55$ polte start/årssø = 126,5 kr./årssø. Dette er tæt på de fundne 174 kr./årssø i bundlinje-påvirkning af metode 2 i forhold til metode 1 i for analysen.

Reelt betyder metode 2 en omfordeling i en driftsgrenanalyse af resultat ved cirka 1.000 søer med egen avl på cirka 125.000 kr./årligt som slagtegriseholdet får i gevinst via den for høje tilbageførselspris. Samlet for en bedrift har interne overførselspriser ingen betydning.

Da forskellen ikke var signifikant forskellig, blev denne forskel ikke lagt ind i den endelige økonomiske model, det vil sige alle driftsgrenresultater blev taget som de var indberettet.

Metode

Som "output variable" blev brugt korrigeret resultat pr. årssø. Med dette menes, at alle resultater pr. årssø på besætningsniveau blev korrigeret for, at anvendt rente kunne være forskellig for 4 % kalkulationsrente. Ved at bruge korrigeret resultat behandles alle besætninger ens med hensyn til rentekomkostninger på aktiver.

Årssøer blev opdelt efter følgende klasseinddeling. Besætningsstørrelser blev inddelt i fire grupper.

Table 1. Gruppering årssøer fra og til i fire grupper

Årssøer til fra
1-249 (reelt fra 220)
250-499
500-999
1.000-3.000

Polterekrutteringsstrategi

Indkøbte polte i styk blev divideret med oplyst antal årssøer, og brugt til at sætte besætninger i tre klasser omkring poltestrategi.

Nogle besætninger indkøber sopolte, men så få at det må være suppleringspolte til eget avlssystem, eller til at lukke huller. Disse besætninger kaldes miks, fordi egne sopolte bliver suppleret med indkøbte sopolte. Hvis der var over 35 % indkøbte sopolte i forhold til årssø-antallet, blev besætningen defineret som en besætning med indkøbte polte. Eneste gruppe, som det med sikkerhed vides er 100 % korrekt klassificeret, er gruppen med 100 % egne producerede polte.

Table 2. Inndeling i polterekrutteringsstrategi

Fra indkøbte polte i % af årssøer	Til indkøbte polte i % af årssøer	Klasseinddeling, Poltestrategi	Besætninger
0	0	Egen	75
1	35	Miks	14
35	100	Indkøb	123

Variabler som blev inkluderet i økonomisk model - udover størrelse, besætningsstørrelse og poltestrategi, var, om der var hjemmeblandet foder på bedriften eller ej. Årsagen, til at denne blev taget med, var, at det erfaringsmæssigt kan have betydning for bundlinjen, om der er hjemmeblandet foder eller ej.

Hjemmeblanding af foder blev kontrolleret på følgende måde: hvis der var korn i foderomkostningerne i regnskabet, var man hjemmeblander, ellers indkøbt foder.

Modellen kan altså beskrives som en konstant med korrektioner for de tre klassevariabler.

Årets korrigerede resultat/årsso = Konstant +/- effekt Gruppe søer +/- effekt poltestrategi +/- effekt hjemmeblandet foder (Ja; Nej)

Modellen blev lavet i SAS, GLM med proceduren GENMOB.

Alle andre ting, som kan påvirke bundlinjen, blev betragtet som tilfældige imellem strategierne, eller som variable som ikke behøves i første omgang, for at forklare om der er økonomisk forskel mellem strategierne. Som eksempel kan nævnes, at salgsvægt kan have betydning for driftsresultat pr. årsso, men det forventes ikke at være afhængig af valgt poltestrategi, besætningstørrelse eller om besætningen er hjemmeblander eller ej.

Påvirkning af poltestrategi på producerede smågrise pr. årsso

Indkøbte polte har en racekombination LY. Dette kan besætninger, som har egen avl også lave, hvis de har en kerne af Y- eller L-søer. Mindre besætninger laver zig-zag-krydsninger det vil sige LLY-sopolte eller YLY-sopolte. I teorien er alle søer her kernesøer og produktionssøer. At afvige fra den optimale sopolt, som er LY, burde give færre fravænnede pr. so. At have egen kerne af 5-10 % søer/gylte som renrace-kerne, burde også trække lidt ned.

Sammenhæng mellem avlsstrategi og producerede korrigerede smågrise blev derfor undersøgt. Der er en forventning om, at der burde være nogen forskel i producerede grise afhængig af poltestrategi, men om det datasættes størrelse taget i betragtning kunne være signifikant, var tvivlsomt.

Producerede smågrise oplyst i regnskabet blev korrigeret for eventuel antal solgte grise ved fravæning, som blev omregnet til en mulig produceret smågris via formlen:

$$\text{Oplyste producerede smågrise pr. årsso} + (\text{Solgte fravænnede stk. årligt} * 0,985) / \text{antal årssøer}$$

Årsagen, til at der ikke bare er brugt fravænnede grise pr. årsso, er, dels at den ikke var oplyst for alle udtræk, da det var en driftsgrenanalyse for søer og smågrise, dels også at producerede smågrise pr. årsso vel reelt er bedre økonomisk. Der er næsten ingen forskel på producerede smågrise pr. årsso eller korrigeret producerede smågrise/årsso, som det fremgår af resultatafsnit med gruppeinddelinger.

Modellen, som estimerede korrigerede producerede smågrise pr. årsso, var:

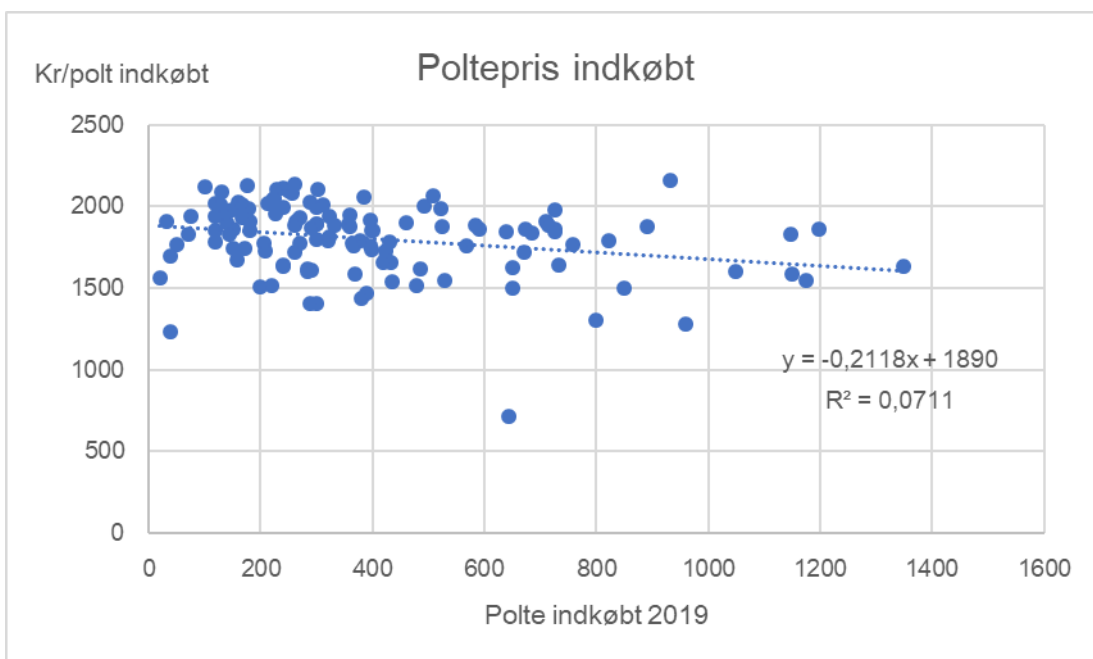
Korrigerede producerede smågrise pr. årssø = Konstant +/- gruppe effekt søer +/- poltestrategi

Modellen blev lavet i SAS, GLM med proceduren GENMOB.

Resultater og diskussion

Den gennemsnitlige indkøbspris var 1.870 kr./indkøbt polt i 2019 for samtlige indkøbte polte.

Der blev dog sat en maksimal grænse på indkøbsprisen for sopolte på 2.200 kr./polt i det endelige prisestimat på en LY-sopolte. De besætninger, som laver egne polte med renracet kerne, indkøber nogle gange renracede polte som supplement til egen kerne. Dette blev bekræftet af datatjek, som viste, at de besætninger, som indkøbte meget få polte som funktion af årssøer, og havde egen polteproduktion, havde en noget højere gennemsnitlig polte-indkøbspris end andre besætninger som indkøbte polte.

Figur 2. Forventet sammenhæng ved indkøbte polte i 2019 for LY-sopolte

Gennemsnitsprisen ved at gøre dette blev 1.806 kr./sopolte. Via dette kom der følgende hældning:

$$f(x) = 1.890 \text{ i grundpris pr. polt} - 0,2118 * \text{årligt køb sopolte}$$

Ved årligt 400 indkøbte polte blev prisen cirka 1.805 pr. indkøbt LY-sopolte, hvilket svarer godt til gennemsnitsprisen af status primo/ultimo i regnskabsopgørelsen for 2019 for indkøbte polte.

En noteringstigning på 5 kr./kg slagtekrop i løbet af 2019 resulterede i, at opformeringsprisen blev justeret fra 1.600 kr./sopolte primo til 2.000 kr./sopolte ultimo af SEGES i vejledende værdifastsættelse, hvilket gennemsnitlig svarer til en pris på cirka 1.800 kr./sopolte hen over året. Foderpriserne faldt dog også lidt i løbet af 2019. Der er ingen tvivl om, at opformeringsbesætninger prøver at sætte prisen på polte efter noteringsniveau og foderpriser, men der er ingen vejledende prisnøgler mere.

En 22-ugers sopolte vejer vel slagtet cirka 80-85 kg. I runde tal svarer dette til, at en sopolte fra en opformeringsbesætning koster cirka 800 kr./polt mere end selve slagteværdien, men heri er også indregnet transport og sundhedstillægget.

Resultater - gruppeinddeling

I 2019 havde 35 % af besætninger kun egne polte, mens 58 % af besætninger blev klassificeret som indkøbere af polte.

De gennemsnitlige resultater for grupperinger er vist i tabel 3. I alle grupper er der kæmpe spredning på årets korrigerede resultat.

Tabel 3. Effektivitet Økonomi og for gruppen egne polte (100 % i 2019)

Egne sopolte/Gruppe søer	1-249	250-499	500-999	1.000-3.000
Antal besætninger	4	17	40	14
Antal med korrigeret markedspris egne polte	2	9	19	6
Antal årssøer	225	362	671	1443
Producerede smågrise/årsso	28,8	31,1	32,3	31,5
Korrigeret producerede smågrise/årsso	28,8	31,1	32,5	32,0
Brutto udbytte kr./årsso	14.088 kr.	16.195 kr.	17.313 kr.	17.344 kr.
Stykomkostning kr./ årsso	-7.384 kr.	-7.618 kr.	-7.670 kr.	-7.563 kr.
Dækningsbidrag kr./årsso	6.704 kr.	8.577 kr.	9.643 kr.	9.781 kr.
Kapacitetsomkostning kr./årsso	-3.283 kr.	-3.757 kr.	-3.494 kr.	-3.178 kr.
Kapacitetsbidrag kr./årsso	3.422 kr.	4.819 kr.	6.149 kr.	6.603 kr.
Kapitalomkostning kr./årsso	-935 kr.	-1.230 kr.	-1.428 kr.	-1.469 kr.
Årets resultat	2.487 kr.	3.590 kr.	4.721 kr.	5.134 kr.
Årets korrigerede resultat	2.084 kr.	3.239 kr.	4.381 kr.	4.728 kr.
Spredning årets korrigerede resultat	1.752 kr.	1.790 kr.	1.431 kr.	2.012 kr.

Gruppen "indkøbte polte" er fra 35 % af årets indkøbte polte i forhold til årssøer og opefter. Der kan i denne gruppe godt være miksede besætninger, fx en som laver besætningsudvidelse og måske indkøber ekstra polte til dette. Men under alle omstændigheder er antal indkøbte sopolte så højt, at de bør kategoriseres som besætning med indkøbte polte i 2019

Tabel 4. Effektivitet Økonomi og for gruppen indkøbte polte

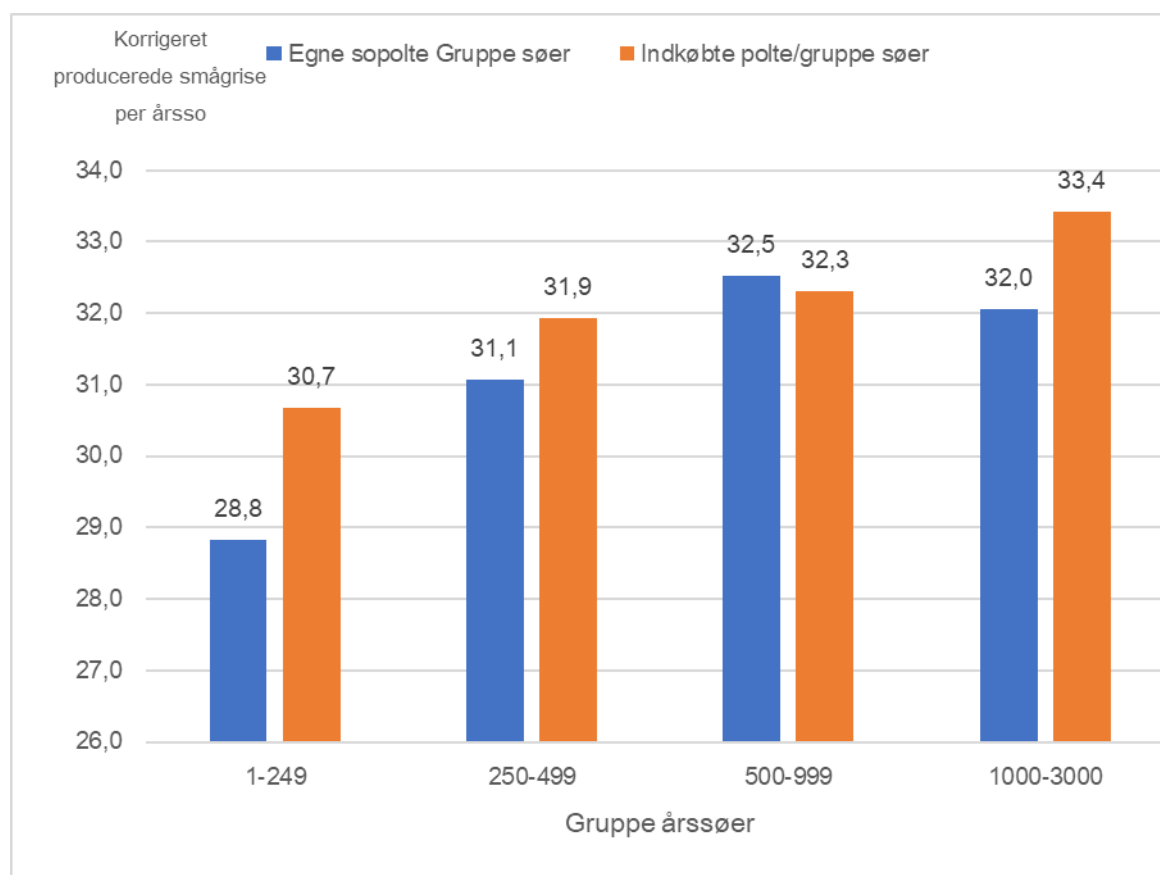
Indkøbte polte/gruppe søer	1-249	250-499	500-999	1.000-3.000
Antal besætninger	1	37	56	29
Antal årssøer	225	382	706	1529
Producerede smågrise/årsso	30,7	31,9	32,1	33,0
Korrigeret producerede smågrise/årsso	30,7	31,9	32,3	33,4
Brutto udbytte kr./årsso	16.190 kr.	15.931 kr.	16.673 kr.	17.073 kr.
Stykomkostning kr./ årsso	-7.072 kr.	-7.438 kr.	-7.287 kr.	-7.270 kr.
Dækningsbidrag kr./årsso	9.117 kr.	8.492 kr.	9.386 kr.	9.804 kr.
Kapacitetsomkostning kr./årsso	-3.429 kr.	-3.597 kr.	-3.263 kr.	-3.254 kr.
Kapacitetsbidrag kr./årsso	5.688 kr.	4.895 kr.	6.123 kr.	6.550 kr.
Kapitalomkostning kr./årsso	-1.306 kr.	-1.328 kr.	-1.502 kr.	-1.591 kr.
Årets resultat	4.382 kr.	3.568 kr.	4.622 kr.	4.959 kr.
Årets korrigerede resultat	3.856 kr.	3.211 kr.	4.296 kr.	4.593 kr.
Spredning årets korrigerede resultat		1.407 kr.	1.474 kr.	1.344 kr.

Med mikset poltestrategi var der kun 14 besætninger i alt eller kun cirka 7 % af datasættet. Der er en formodning om, at nogle af disse laver egne polte, men supplerer op med indkøbte polte, måske til egen kerne til egen opformering.

Tabel 5. Miks-besætninger som laver egne polte, men også indkøber polte

Mikset polte strategi/gruppe søer	1-249	250-499	500-999	1.000-3.000
Antal besætninger	0	3	7	4
Antal årssøer	0	380	700	1211
Producerede smågrise/årsso	0,0	30,2	31,3	32,4
Korrigeret producerede smågrise/årsso	0,0	30,3	31,3	32,4
Brutto udbytte kr./årsso	0 kr.	14.873 kr.	16.493 kr.	17.264 kr.
Stykomkostning kr./ årsso	0 kr.	-7.536 kr.	-7.269 kr.	-7.441 kr.
Dækningsbidrag kr./årsso	0 kr.	7.338 kr.	9.225 kr.	9.823 kr.
Kapacitetsomkostning kr./årsso	0 kr.	-3.658 kr.	-3.240 kr.	-3.252 kr.
Kapacitetsbidrag kr./årsso	0 kr.	3.679 kr.	5.985 kr.	6.571 kr.
Kapitalomkostning kr./årsso	0 kr.	-1.514 kr.	-1.446 kr.	-1.545 kr.
Årets resultat	0 kr.	2.165 kr.	4.539 kr.	5.026 kr.
Årets korrigerede resultat	0 kr.	1.931 kr.	4.153 kr.	4.789 kr.
Spredning årets korrigerede resultat		1.439 kr.	1.883 kr.	1.106 kr.

Hvis egne polte mod indkøbt sammenlignes med korrigerede smågrise pr. årsso, ses, at indkøbte polte er bedre til og med 500 søer med marginalt 0,8 flere grise pr. årsso ved indkøb. I gruppen 500-999 årssøer er egne polte marginalt bedre målt på korrigerede smågrise pr. årsso . For de store besætninger kommer indkøbte polte foran igen, men der er meget få observationer i denne gruppe (14,30). Mikset poltestrategi er ikke vist i figur 3.

Figur 3. Korrigerede producerede smågrise pr. årsso i de 4 grupperinger og vist for indkøbt versus 100 % egne polte

Resultater - økonometri gruppeinddeling

Bundlinjeøkonomi er altid det vigtigste herefter kommer mulige forklaringsfaktorer. Med den store spredning og et relativt lille datasæt, kan det ikke forventes signifikant på mindst 5 procentniveau på ret meget i denne økonometriske analyse. På trods af dette kan det være godt alligevel at se estimater for en parameter.

Tabel 6. Estimater for korrigeret resultat pr. so som funktion af klasse

Parameter	Klasseinddeling	Estimat i kr./årssø korrigeret resultat	P-værdi
Gennemsnit		4.030	<.0001
Klasse søer	1-249	-1.921	0,005
Klasse søer	250-499	-1.175	<.0001
Klasse søer	500-999	0	
Klasse søer	1.000-3.000	340	0,19
Klasse polte	Egen	386	0,38
Klasse polte	Indkøb	331	0,43
Klasse polte	Miks	0	
Hjemmeblender = nej	0	-230	0,40
Hjemmeblender = ja	1	0	

Årets korrigerede driftsresultat var 4.030 kr./årssø før korrektioner for klasse/gruppeinddeling.

Eneste klasse med signifikant forskel var, hvor mange søer der var i gruppen, men kun mellem få årssøer og klassen 500-999 årssøer. Det korrigerede resultat var 1.175 kr./årssø bedre ved at have mellem 500-999 årssøer i 2019 i forhold til gruppen 250-499 årssøer.

Klassen med flere end 999 årssøer havde +340 kr./årssø bedre bundlinje end gruppen med 500-999 søer i 2019. At have 1.000 årssøer eller flere var ikke signifikant bedre (P-værdi på 0,19) end at have mellem 500-999 årssøer i 2019, men det kan skyldes datasættets størrelse.

Der var ingen signifikant effekt af poltestrategi på bundlinjen. Estimaterne antyder dog, at egne polte og indkøb er bedre end miks med henholdsvis cirka 386 til 331 kr./årssø. Ikke nogen stor forskel mellem egne eller indkøbte polte på bundlinjen, når der korrigeres for andre faktorer, kun 55 kr./årssø i gevinst for egen produktion af polte. Den kunne godt have været lidt større, hvis ikke soholdet, som det var tilfældet med metode 2, betalte for meget i intern overførselspris. Forskellen er dog ikke stor nok, til at egne polte vil blive signifikant bedre end indkøbte af den grund.

Noget overraskende var hjemmeblandet foder ikke signifikant i modellen og gav kun 230 kr./årssø i forbedret bundlinje. At hjemmeblandet foder ikke gav en større fordel, kan skyldes, at inddelingen var meget primitiv, og ikke inddelt i, hvor meget af foderomkostningen i procent som var fra korn. Klassen var taget med, fordi det ikke bør afhænge af avlsstrategi og tidligere har haft stor betydning for bundlinjen. Der blev dog lavet en ekstra analyse for at kontrollere om hjemmeblandingsfordelene er væk i 2019.

Her blev modellen:

Foderomkostning pr. produceret smågris = konstant +/- gruppen søer +/- hjemmeblender (ja; nej) +/- producerede smågrise pr. årssø +/- afgang

Som forklarende variabel blev vægtet afgangsvægt pr. produceret smågris tilføjet, og oplyst producerede smågrise pr. årssø, da foderomkostning - ikke bundlinje - skulle kontrolleres.

Kun i gruppen 500-999 årssøer var der signifikant fordel af at være hjemmeblander (P-værdi = 0,04), og resultaterne for denne gruppe er vist i nedenstående tabel.

Tabel 7. Analyse af hjemmeblanding foder i gruppen 500-999 årssøer. Foderomkostning pr. produceret smågris Afgangsvægt indgår som forklarende variabel i model. Klassepolte er udregnet i forhold til miks som baseline (0 påvirkning)

Parameter	Klasseinddeling	Foderomkostning pr. producere smågris	P-værdi
Gns. foderomkostning kr./smågris		-189,3	<.0001
Hjemmeblander = Ja	0	-11,3	0,0375
Hjemmeblander = Nej	1	0,0	
Klasse polte	Egen	-3,3	0,7024
Klasse polte	Indkøb	3,5	0,6745

Foderomkostningen pr. solgt smågrise var 189 kr./gris før korrektion for klasse. Den kunne formindskes med cirka 11 kr./smågris ved hjemmeblanding, svarende til at besparelsen på foderprisen ved hjemmeblanding er på cirka 12 øre/FEsv før omkostninger til blandeanlæg. Hvad der ikke var signifikant, men som giver god mening var, at dem med egne producerede polte, hvoraf cirka halvdelen har unge polte med fra cirka 30-110 kg (polte metode 1), havde en foderudgift, som var 6,75 kr./smågris højere end gruppen med indkøbte polte. Cirka halvdelen af dem, som har egne polte, har 30-110 kg polte med i deres driftsgrenanalyse søer med smågrise. Dette svarer til cirka 0,55 polte/årsso * 50 % (cirka halvdelen har slagtegrise foder med) *200 FEsv a 1,65 kr./FEsv = cirka 90 kr./årsso ekstra. Divideret med cirka 31,4 producerede smågrise pr. årsso svarer dette til en forventet ekstra foderudgift på cirka 3 kr./produceret smågris, eller cirka halvdelen af den forskel som blev fundet. At SAS-programmet estimerer en korrektion afhængig af indkøbte eller egne polte, er derfor ikke uden grund, men det er omvendt heller ikke overraskende, at det resultat ikke kunne blive signifikant.

Resultater - poltestrategi på korrigerede producerede smågrise/årsso

I datasættet var der 31,4 korrigeret producerede smågrise pr. årsso før klassekorrektioner.

Der er klar tendens til, at flere årssøer giver flere korrigerede smågrise produceret pr. årsso. Hvis datasættet havde været større, havde der nok været signifikans specielt på gruppen 250-499 årssøer i forhold til 500-999 årssøer. At flere årssøer i en besætning giver flere producerede smågrise pr. enhed kan være en kombination af stordriftsfordele. Det kan også skyldes, at besætninger, som har mange søer, måske har det i kraft af, at de er lidt bedre end gennemsnittet til at have sohold målt på effektivitetstal og dermed er vækstet mere end de øvrige besætninger. Besætninger med mange søer, har måske også et lidt nyere produktionsanlæg.

Tabel 8. Påvirkning af korrigerede producerede smågrise som funktion størrelse på besætning eller avlsstrategi

Parameter	Klasse	Estimer for korrigerede producerede grise pr. årssø	P-værdi
Middelværdi før korrektioner		31,4	<.0001
Klasse søer	1-249	-3,03	0,017
Klasse søer	250-499	-0,80	0,078
Klasse søer	500-999	0	
Klasse søer	1.000-3.000	0,58	0,23
Klasse polte	Egen	0,74	0,36
Klasse polte	Indkøb	1,17	0,13
Klasse polte	Miks	0	

Set i forhold til avlsstrategi er der ikke den store forskel i korrigerede producerede smågrise pr. årssø. Ingen af disse værdier er signifikante, men det kan skyldes det begrænsede datasæt, samt at spredningen i producerede smågrise er stor, uanset den valgte poltestrategi.

I forhold til den miksede avlsstrategi, som er baseline, er der 1,17 flere producerede smågrise ved indkøb (P-værdi 0,13) i forhold til mikset strategi. Dem med 100 % egne sopolte klarer sig også bedre end den miksede poltestrategi og har 0,74 flere korrigerede producerede smågrise end disse. At miks klare sig ringest, må næppe overfortolkes, antal besætninger i denne kategori taget i betragtning, men andre forhold spiller måske også ind, hvorfor denne miks-gruppe klarer sig ringest i korrigerede smågrise pr. årssø.

Nominal forskel mellem indkøb og egne sopolte er +0,43 flere smågrise/årssø ved indkøbte polte i forhold til 100 % egne producerede polte korrigeret for størrelses af soholdet. Hvis Miks-klassen fjernes fra datasættet, er den nominelle forskel den samme mellem egne polte og indkøbte målt i korrigerede producerede smågrise/årssø. P-værdi for at forskellen mellem de to strategier er på 0,28, det vil sige ikke-signifikant. Også her kan det skyldes datasættets størrelse eller at der ikke er nogen forskel.

Konklusion

I 2019 kostede sopolte fra opformeringsbesætninger cirka 1.800 kr./LY-sopolt. En noteringstigning på 5 kr./kg slagtekrop i løbet af 2019 resulterede i, at opformeringsprisen blev justeret fra 1.600 kr./sopolt primo til 2.000 kr./sopolt ultimo af SEGES i vejledende værdifastsættelse, hvilket i gennemsnit svarer til en pris på cirka 1.800 kr./sopolt hen over året. Foderpriserne faldt dog også lidt i løbet af 2019. Der er ingen tvivl om, at opformeringsbesætningerne prøver at sætte salgsprisen på polte efter noteringsniveau og foderpriser.

En 22-ugers sopolt vejer vel slagtet cirka 80-85 kg. I runde tal svarer dette til, at en sopolt fra en opformeringsbesætning koster cirka 800 kr./polt mere end selve slagteværdien, men heri er også indregnet transport og sundhedstillægget. Reelt er det således endnu mindre, der er betalt for selve genetikken i polten.

Der er ikke fundet signifikant økonomisk effekt af, hvilken poltestrategi der blev anvendt i 2019 på bundlinjen. Der er en tendens til, at det er lidt bedre at producerer egne polte end at indkøbe målt på bundlinjen, men forskellen er minimal i forhold til andre faktorer, som giver spredning i bundlinjeresultat.

Resultatet af de analyserede resultater kan skyldes for få besætninger i datasættet i forhold til den kæmpe spredning, der er mellem besætninger selv i samme klasseinddeling.

Samlet set for 2019 målt på bundlinjeresultat kan det ikke siges, at en poltestrategi var markant bedre end en anden, når gruppen egne polte holdes op imod indkøbte.

Estimatet viser +51 kr./årsso ved egne polte i forhold til klassen indkøbte polte med en P-værdi på 0,28. Der var tydelig tendens og også signifikante resultater med hensyn til størrelsesøkonomi i 2019. Jo flere søer jo bedre var økonomien på bundlinjen.

Nominel forskel mellem indkøb og egne sopolte er +0,43 flere smågrise/årsso ved indkøbte polte i forhold til 100 % egne producerede polte korrigeret for størrelses af soholdet. Forskellen var ikke signifikant, men havde en P-værdi på 0,28.

Det gennemsnitlige dækningsbidrag for en 30 kg's smågrise var i 2019 på 220 kr./smågrise, hvoraf dem som indkøber, måske havde en halv gris mere pr. årsso ud fra disse analyser. Noget af skønnet merudgift på cirka 250-400 kr. årsso ved at købe polte ind i forhold til kostpris, kunne altså cirka afdækkes via en marginalgevinst på cirka 110 kr./årsso mere i marginal indtjening pr. årsso i 2019.

Danske smågriseproducenter bor i et land, hvor avlsbesætninger også stiller top-sæd til rådighed for produktionsbesætninger, som ønsker at lave egne polte. Det ses på resultaterne, at dem som laver egne polte, næsten kan lave samme antal producerede smågrise pr. årsso, som dem som indkøber polte. Der er i hvert fald ikke signifikant forskel på, hvor mange grise der er pr. årsso, afhængig af poltestrategi. Omvendt er der så mange andre forhold som spiller ind på bundlinje-resultatet, at poltestrategi (indkøbt eller egen avl) nok skal vælges efter lyst til egen kernestyling, og ikke så meget på om den ene strategi er så meget bedre end den anden. Med to store konkurrerende avlsselskaber i Danmark er der vel også god sund konkurrence på, hvad opformeringsbesætninger kan tage for deres polte. Dette har måske også påvirket 2019 om hvorvidt egen polteproduktion er bedre end indkøb.

Referencer

- [1] Ø90-database-udtræk for søer med smågrise, 2019.

NAV nr.: SAF 1323 økonomiske analyser

//TOG//

Dyregruppe: Søer og polte
Fagområde: Økonomi
Nøgleord: Poltepriser, Poltestrategi

Tlf.: 33 39 45 00

svineproduktion@seges.dk

Ophavsretten tilhører SEGES. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.